

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy

Aplikácia už vypracovanej Schémy mobility pracovnej sily pre Slovensko s cieľom zabezpečiť prístup kvalifikovanej pracovnej sily z tretích krajín na slovenský trh práce a splnenie míľnika z Plánu obnovy pre Komponent 10 (reforma pobytovej a pracovnej legislatívy)

1. Postoj APZD

APZD odporúča aplikáciu vybraných častí Schémy mobility pracovnej sily.

2. Zdôvodnenie postoja APZD

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) v spolupráci s Európskou komisiou poskytla technickú podporu Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny SR pri príprave Schémy pracovnej mobility pre SR (ďalej Schéma). **Jej cieľom je zefektívniť zamestnávanie štátnych príslušníkov krajín mimo EÚ a EHP na Slovensku najmä v zamestnaniach s nedostatkom pracovnej sily.**

Schéma bola vypracovaná v úzkej spolupráci s odborníkmi z relevantných orgánov štátnej správy, zástupcami zamestnávateľov, odborov a samosprávy vrátane APZD.

Nie je jasný postoj a zámer Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR k predmetnému materiálu a či bude aplikovaný v celom rozsahu, z časti alebo vôbec. APZD požaduje vyslovenie jasného názoru rezortu k jednotlivým navrhnutým opatreniam.

APZD odporúča implementovať nasledovné časti Schémy pracovnej mobility:

- včasné zavedenie jednotného identifikátora (rodného čísla) pre zahraničných pracovníkov,
- zmena systému udeľovania súhlasu bez potreby posudzovania konkrétneho zamestnanca úradom práce (súhlas na pracovné miesto/pozíciu, nie na zamestnanca),
- prieskum trhu práce a tvorba reprezentatívneho Zoznamu zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily s použitím menej detailných kategórií povolání,
- digitalizácia systému udeľovania víz a pobytov cudzincom a zjednodušenie dátovej výmeny medzi relevantnými inštitúciami vstupujúcimi do tohto procesu,
- povolenie na pobyt a zamestnanie založený na reprezentatívnom Zozname zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily - súhlas získava zamestnávateľ vopred, nástup do zamestnania je umožnený na základe podania kompletnej žiadosti o pobyt, t. j. pred udelením,
- zavedenie národných (pracovných) víz pre žiadané profesie (uvedené je čiastočne predmetom súčasných legislatívnych konaní),
- posilniť zastupiteľské úrady SR,
- znížiť administratívnu záťaž a zjednodušiť administratívne postupy pri získaní pobytu/pracovného povolenia.

3. Stručný popis navrhovaných zmien, cieľ a obsah materiálu

Schéma pracovnej mobility pre SR (ďalej aj ako Schéma) obsahuje návrhy 10 hlavných legislatívnych a technických opatrení a návrhy motivačných opatrení v 15 oblastiach zameraných na flexibilné riadenie pracovnej mobility do SR.

Cieľom opatrení navrhovaných v Schéme pracovnej mobility pre SR je:

- zníženie administratívnej záťaže pre štátne orgány, zahraničných pracovníkov z krajín mimo EÚ/EHP aj zamestnávateľov,
- zrýchlenie procesov a rýchlejší vstup zahraničného zamestnanca na trh práce,
- systematické, transparentné a predvídateľné rozhodovanie štátnych orgánov,
- zjednodušenie systému a spojenie všetkých postupov do harmonického celku,
- aktívna participácia sociálnych partnerov.

Materiál zároveň ponúka viacero odporúčaní v oblasti bilaterálnej spolupráce s krajinami pôvodu zahraničných pracovníkov, ako aj v oblasti zberu dát potrebných na vyhodnocovanie opatrení a nástrojov pracovnej mobility.

Hlavné opatrenia v oblasti legislatívy

Technické opatrenia:

- včasné zavedenie jednotného identifikátora (rodného čísla) pre zahraničných pracovníkov,
- zmena systému udeľovania súhlasu bez potreby posudzovania konkrétneho zamestnanca úradom práce (súhlas na pracovné miesto/pozíciu, nie na zamestnanca),
- nahradenie testu trhu práce vhodným nastavením výšky mzdového prahu,
- prieskum trhu práce a tvorba reprezentatívneho Zoznamu zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily s použitím menej detailných kategórií povolání,
- digitalizácia systému udeľovania víz a pobytov cudzincom a zjednodušenie dátovej výmeny medzi relevantnými inštitúciami vstupujúcimi do tohto procesu,

Opatrenia urýchľujúce vstup na trh práce:

- zahraniční pracovníci v nedostatkových profesiách:
 - povolenie na pobyt a zamestnanie založený na reprezentatívnom Zozname zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily - súhlas získava zamestnávateľ vopred, nástup do zamestnania je umožnený na základe podania kompletnej žiadosti o pobyt, t. j. pred udelením,
 - národné (pracovné) vízum pre žiadané profesie.
- vysokokvalifikovaní zahraniční pracovníci:
 - modrá karta EÚ s odstránenými nedostatkami ako vysoký mzdový prah, či odstránenie duplicity podstupovania testu trhu práce,

- talenty a odborníci v strategických sektoroch:
 - umožniť vybraným kategóriám najtalentovanejších a najpotrebnejších zahraničných pracovníkov (napr. absolventi TOP 500 VŠ, kvalifikovaní zdravotníci, IT a pod.) urýchlený vstup na pracovný trh v SR na základe národného víza (na hľadanie zamestnania)
- nekvalifikovaní a nízkokvalifikovaní zahraniční pracovníci a sezónni zamestnanci:
 - umožniť v týchto kategóriách zamestnaní, ktoré boli vyhodnotené ako nedostatkové, zrýchlený vstup na pracovný trh v SR prostredníctvom národných víz

Hlavné motivačné opatrenia

Štrukturálne opatrenia:

- zlepšiť zahraničným občanom prístup k informáciám napr. jednotná online platforma,
- posilniť zastupiteľské úrady SR,
- zefektívniť a stransparentniť proces udeľovania prechodného pobytu a zaviesť potrebné typy národných (pracovných) víz,
- znížiť administratívnu záťaž a zjednodušiť administratívne postupy pri získaní pobytu/pracovného povolenia,
- inštitucionálne zabezpečiť integračné služby pre zahraničných pracovníkov.

Ekonomické opatrenia:

- posúdiť možnosť zavedenia daňových úľav a zamedziť dvojitému zdaneniu,
- zabezpečiť dodržiavanie podmienok legálneho zamestnávania,
- umožniť prístup k sociálnym dávkam a uzatvoriť nové bilaterálne zmluvy o sociálnom zabezpečení so štátmi, na ktoré SR zameria svoju politiku pracovnej mobility.

Osobné integračné opatrenia:

- uľahčiť uznávanie vzdelania a odborných kvalifikácií a poskytovať podporu pri rekvalifikácii,
- umožniť urýchlený vstup rodinných príslušníkov na pracovný trh bez osobitných povolení,
- podporiť ubytovanie zahraničných pracovníkov v komerčných nájmoch a zlepšiť kvalitu ubytovania zahraničných pracovníkov v ubytovniach,
- zlepšiť prístup k zdravotnej starostlivosti.